

Fővárosi Ítéltábla
mint másodfokú bíróság
2.Mf.31.106/2022/3.

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a személyesen eljáró **Felperes1** (Cím1, levelezési címe: Cím2) felperesnek – a Jeszenszky Ügyvédi Iroda (jogi képviselő címe., ügyintéző: dr. Varga M. Judit ügyvéd) által képviselt **Alperes1** (Cím3) alperes ellen munkabér, illetmény és egyéb anyagi juttatások megfizetése tárgyában indult perében a Fővárosi Törvényszék 5.M.71.708/2020/16. számú ítélete ellen az alperes 17. sorszám alatt benyújtott fellebbezése folytán meghozta az alábbi

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy az államnak külön felhívásra fizessen meg 81.760 (nyolcvanegyezer-hétszázhatvan) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság ítélete és az alapjául szolgáló tényállás

[1] A Fővárosi Törvényszék a 2022. február 4-én hozott 5.M.71.708/2020/16. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 1.022.000 forint elmaradt munkabért, és 51.100 forint perköltséget, valamint kötelezte 61.320 forint eljárási illeték viselésére.

[2] Az általa megállapított tényállás szerint az alperes a Repülőtéren megforduló légitársaságok és utasok földi kiszolgálását végzi. Ehhez kapcsolódóan a személyszállító repülőjáratok földi kiszolgálása során felmerülő feladatokhoz alkalmazta a felperest 2016.

április 6-tól határozatlan idejű munkaviszonyban utaskiszolgálási ügyintéző munkakörben, mely a későbbiekben járatfelelős (supervisor) munkakörre módosult.

[3] A 2020. szeptember 1-jével hatályba lépett – a járványügyi készültségi időszak utazási korlátozásairól szóló – 408/2020. (VIII. 30.) Korm. rendelettel bevezetett utazási korlátozás alapján a külföldi állampolgárok csak kivételes esetben léphettek be Magyarország területére. Az intézkedés hatására számos légitársaság törölte járatait és a napi utasszám az előző év ugyanezen időszakában mért 50.000 főhöz képest napi 3.000 fő alá csökkent 2020. szeptember, október, november és december hónapjában egyaránt. A repülőtér utasforgalmának 90 %-ot meghaladó mértékű csökkenése ugyanilyen mértékű csökkenést eredményezett az alperes által kiszolgált utasok létszámában is.

[4] Mindezekre tekintettel az alperes arról tájékoztatta a felperest, hogy 2020. szeptember 1-jétől mentesíti a rendelkezésre állás és munkavégzési kötelezettsége alól. Egyúttal azt is közölte, hogy a kieső munkaidőre munkabér nem illeti meg, tekintettel arra, hogy az állásidő elrendelését a munkáltatón kívüli elháríthatatlan külső ok tette szükségessé. Az értesítésben foglaltaknak megfelelően a felperes 2020. szeptember 1-jétől 2020. december 19-ig beosztás szerinti munkát nem végzett, és erre az időszakra járó 1.022.000 forint összegű alaphéret sem kapta meg. A felperes 2020. december 19-i hatállyal a munkaviszonyát az állásidő elrendelésére és a ki nem fizetett alaphérré való hivatkozással azonnali hatályú felmondással megszüntette.

[5] Az alperes nem valamennyi, a felperes által betöltött munkakörben foglalkoztatott munkavállaló számára rendelte el a fizetés nélküli állásidőt, hanem voltak olyan, a felperessel azonos munkakört betöltő munkavállalók, akiket az alperes a perbeli időszakban is foglalkoztatott.

[6] A felperes 1.022.000 forint állásidőre járó alaphéret és perköltség megfizetése iránti kereseti kérelmét az elsőfokú bíróság megalapozottnak találta. Rögzítette, hogy a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 146. § (1) bekezdésében foglalt, az állásidőre járó alaphéret fizetési kötelezettség alóli mentesüléshez az elháríthatatlan külső ok fennállásának igazolására az alperes volt köteles, így olyan körülményt kellett bizonyítania, amely működését ellehetetlenítette. Álláspontja szerint az elháríthatatlan külső ok (vis major) fogalmát megszorítóan kell értelmezni, és csak a munkáltató működését vagy gazdálkodását akadályozó olyan külső körülmény vehető figyelembe, amelynek elhárítására a munkáltatónak objektíve nincs lehetősége, azaz tőle függetlenek és bekövetkezésükkel számolni nem kellett, illetve a kialakult helyzetet megfelelő munkaszervezéssel sem lehetett volna megelőzni, vagy elhárítani.

[7] A mentesülés konjunktív feltételei közül a külső ok fennálltát a járványhelyzet megalapozottan igazolja, valamint az utazási korlátozás elrendeléséről szóló jogszabály is olyan körülménynek tekinthető, amely a munkáltató működési körén kívül esik.

[8] Értelmezése szerint azonban a foglalkoztatás megghiúsulása nem elháríthatatlan ok miatt történt. Ehhez ugyanis fizikai értelemben szükséges az elháríthatatlanság bekövetkezése, amikor a munkavállaló a munkahelyére nem tud bemenni, mert a munkavégzés helyéül szolgáló épület, irodahelyiség természeti katasztrófa következtében részben vagy egészben megsemmisül, vagy azt a hatóság valamilyen oknál fogva karantén alá helyezte, lezárta. A perbeli esetben ez nem valósult meg, amit alátámaszt az a körülmény is, hogy az alperes által elismerten nem valamennyi, a felperes által betöltött munkakörben foglalkoztatott munkavállalót érintette az állásidő elrendelése, csak közülük néhányat. Az alperes a Repülőtéren továbbra is működött, csak csökkentett üzemmódban. A felperes által használt irodahelyiség nem semmisült meg, azt nem helyezték zár alá sem.

[9] Rámutatott, hogy az alperes által közölt azon adatok, miszerint az utaslétszám, a járatok száma 90 %-os mértékben csökkent, annak bizonyítására alkalmas, hogy a munkáltató kevesebb munkavállalóval is el tudja látni az utasok, illetve a légi járművek földi kiszolgálását. Ez azt támasztja alá, hogy az alperes gazdasági, célszerűségi, hatékonysági megfontolások alapján döntött az állásidő elrendeléséről. A munkáltatói felmondások jogszerűsége körében kialakult bírósági gyakorlatot jelen perbeli esetben is alkalmazhatónak találta, és ez alapján úgy foglalt állást, hogy a bíróság azt nem vizsgálhatja, hogy a járatok és az utaslétszám nagymértékű csökkenése miatt gazdaságilag indokolt volt-e az állásidő elrendelése alapbér kifizetése nélkül. A jogvita eldöntése szempontjából annak volt jelentősége, hogy a felperes a munkavégzés helyszínén meg tudott volna-e jelenni és rendelkezésére állni a munkáltatónak. Az alperes számára a perbeli helyzet kezelésére az Mt. különböző lehetőségeket biztosít, így megállapodást a fizetés nélküli szabadságról vagy létszámcsökkentésre hivatkozással a jogviszony felmondását. A bíróság azonban nem minősíthet jogszerűnek egy olyan munkáltatói intézkedést, amely jogszabály módosítás folytán bekövetkező szolgáltatás vagy termék iránti kereslet drasztikus csökkenése miatt elháríthatatlan külső okra hivatkozással, de valójában gazdasági megfontolások mentén a munkavállalói egy részét alapbér biztosítása nélkül állásidőre küldi.

[10] A pertárgy értékét 1.022.000 forintban határozta meg, a pervesztes alperest a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 81. § (5) bekezdése, 82. § és 83. §-a alapján kötelezte a felperes perköltségének megfizetésére. Ennek mértékét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdése alapján mérlegeléssel állapította meg, rögzítve azok szempontjait. Az alperest az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (1) bekezdése, 42. § (1) bekezdés a) pontja és 42. § (2) bekezdése szerint számított eljárási illeték viselésére kötelezte.

Az alperes fellebbezése

[11] Az alperes az elsőfokú ítélet elleni fellebbezésében annak megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte, valamint igényt tartott az első- és másodfokú eljárással felmerült

költségeire is. Érvelése szerint az elsőfokú bíróság a bizonyítás eredményét okszerűtlenül mérlegelte, ezért a megállapított tényekből eltérő jogi következtetés levonása indokolt.

[12] Változatlanul fenntartva az elsőfokú eljárásban előadott érvelését, azt hangsúlyozta, hogy az Mt. 146. § (1) bekezdésének megfelelően jogszerűen határozott úgy, hogy 2020. szeptember 1-től fizetés nélküli állásidőt rendel el a felperes részére. A munkabér fizetési kötelezettség alóli mentesülését a Magyarország Kormánya által a 408/2020. (VIII. 30.) Korm. rendelettel elrendelt utazási korlátozás bevezetése, mint elháríthatatlan külső ok eredményezte. Az utazási korlátozás bevezetésével számos légitársaság törölte járatait a következő hónapokra, a napi átlag 50.000 utasszám 2020. szeptember 1- és december 31. között 3.000 alatt maradt, így az utasforgalom 94 %-kal esett vissza. Az adatokat az elsőfokú eljárásban sajtóközleményekkel, valamint saját forgalmi adatairól tett nyilatkozataival igazolta. A kormányrendelettel elrendelt intézkedés hatása működésére olyan mértékű volt, amit átgondolt munkáltatói intézkedésekkel sem lehetett teljes mértékig kivédeni, egyúttal azt eredményezte, hogy egyes munkakörökben foglalkoztatott munkavállalók foglalkoztatása átmenetileg lehetetlenné vált.

[13] Az utasforgalom csökkenése és bevételkiesés mértéke meghaladta azt a szintet, amivel előzetesen számolnia kellett. A Covid-19 világjárvány az egész világon nagyfokú bizonytalanságot okozott, azt nem lehetett előre kiszámítani, hogy a járvány terjedése, kifutása, a járványhelyzet befejeződése milyen lefolyású lesz. Ezért az utasforgalom drámai mértékű csökkenése mellett is igyekezett működőképességét megőrizni és a korlátozások eltörlése esetére is készülni oly módon, hogy a megnövekedett földi kiszolgálási igényeket azonnal teljesíteni tudja. Ennek érdekében a munkavállalókat nem bocsátotta el, részmunkaidős, illetve néhány munkavállaló esetében egy-egy havi állásidő elrendelésével kívánta kezelni a helyzetet úgy, hogy a munkavállalói állományt megtartsa. Mindvégig arra készült, hogy bármelyik hónapban teljes kapacitással tudjon üzemelni, ha azt a járványhelyzet lehetővé teszi.

[14] Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság azt helyesen állapította meg, hogy a kormányrendelettel bevezetett utazási korlátozás a munkáltató működési körén kívül eső körülmény. Tévedett azonban abban, hogy a foglalkoztatás megghiúsulása nem elháríthatatlan ok miatt történt, a vis maior ilyen mértékben szűkítő értelmezése nem helytálló. Nem vette figyelembe az elsőfokú bíróság, hogy a légiutasforgalom 90 %-ot meghaladó mértékű csökkenése azt jelentette, hogy a légijárművek földi kiszolgálását kevesebb munkavállalóval is el tudta látni. Az elsőfokú bíróság azt nem vette figyelembe, hogy fizikailag nem volt munka, amit a felperes és a vele hasonló munkakört betöltő munkavállalók a személyszállító repülőjáratok kiszolgálása során elvégezhetett volna. Mivel a pandémia hatásait előre nem láthatta, elhárítására sem tudott előre felkészülni, nem volt közvetlen hatása a járványra és arra sem, hogy az utazási korlátozásokat és ezek következményeit elháríthassa.

[15] Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta az Európai Bizottság 2020/C 89 I/01 számú közleményét, amelyben vis maiornak minősítette a légitfuvarozók esetében az egyes államok kormányai által hozott olyan hatósági intézkedéseket, amelyek tiltják vagy

akadályozzák a személyek mozgását. Ezt irányadónak lehet tekinteni a légifuvarozással szorosan összefüggő földi kiszolgálási tevékenységet folytató vállalkozásokra is. Mindezek miatt az Mt. 146. § (1) bekezdése alapján elrendelt fizetés nélküli állásidő is jogszerű volt.

[16] A felperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte helyes indokai alapján.

A másodfokú bíróság döntése és annak jogi indokai

[17] A fellebbezés nem alapos.

[18] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg és érdemben helyes döntést hozott az elmaradt munkabér iránti igény megalapozottságáról.

[19] A 408/2020. (VIII. 30.) Korm.rendelettel elrendelt utazási korlátozás következtében a felperes által sem vitatottan a perbeli időszakban a Repülőtér utasforgalma több mint 90 %-kal csökkent. Az irányadó tényállás szerint az alperes 2020. szeptember 1. napjával elháríthatatlan külső ok miatt mentesítette a felperest a rendelkezésre állási és munkavégzési kötelezettsége alól és az állásidőre – 2020. szeptember 1. és december 19. között – munkabért nem fizetett a részére.

[20] Azt az elsőfokú bíróság helyesen fejtette ki, hogy az elháríthatatlan külső oknak a munkáltató működését vagy gazdálkodását akadályozó olyan körülmény minősülhet, amelynek elhárításában a munkáltatónak objektíve nincs lehetősége, továbbá a munkáltatótól független és bekövetkezésével a munkáltató nem számolhatott, illetve a kialakult helyzetet megfelelő munkaszervezéssel sem lehetett volna megelőzni vagy elhárítani. Nem értett egyet azonban azzal a másodfokú bírósággal, hogy az Mt. 146. § (1) bekezdése szerinti helyzet megállapításához az szükséges, hogy a munkavégzési hely fizikai értelemben sem közelíthető meg, annak megsemmisülése vagy karantén miatti lezárása miatt, ilyen értelmezés a jogszabályból nem vezethető le.

[21] A felperes esetében a munkaköri feladatok a személyszállító repülőjáratok utasainak földi kiszolgálásához kapcsolódtak. Az Mt. 42. § (2) bekezdése szerint a munkaszerződés alapján a munkavállaló köteles a munkáltató irányítása alapján munkát végezni, a munkáltató pedig köteles a munkavállalót foglalkoztatni és részére munkabért fizetni. A munkaszerződésben az Mt. 45. § (1) bekezdése alapján kötelezően meghatározandó a munkakör tartalma, míg az ellátandó feladatok körét a munkáltató egyoldalúan a munkaköri leírásban határozhatja meg.

[22] Az Mfv.VIII.10.004/2022/4. számú határozatában a Kúria kifejtette, hogy vis maior helyzet csak akkor áll fenn, ha valamennyi feladat ellátása lehetetlenné válik. Az elháríthatatlan külső ok fennállása a munkaviszony esetén mindaddig nem értelmezhető, ameddig van olyan munkafeladat vagy munkafeladatok, amelyek ellátására a megváltozott körülmények között is lehetőség van. Ebből következően az Mt. 146. § (1) bekezdése szerinti állásidőre járó alapbérfizetési kötelezettség alól kivételt jelentő elháríthatatlan külső ok csak a szerződés teljesítésének teljes ellehetetlenülése esetén alkalmazható, annak részleges, arányos megállapítására a törvény és a bírói gyakorlat sem ad lehetőséget.

[23] Az, hogy a perbeli esetben a munkáltató sem tekintette a kialakult járványhelyzetet vis maiornak, abból a körülményből is következik, hogy nem valamennyi alkalmazott esetében élt ezzel a lehetőséggel. A nem vitatott felperesi előadás szerint vele együtt 5 utaskiszolgáló munkakörben foglalkoztatott munkavállaló részére rendelt el az alperes állásidőt úgy, hogy az alapbérfizetési kötelezettség alól a munkaszerződésben foglalt cél – a repülőjáratok földi kiszolgálásnak vis maior miatti ellehetetlenülésére hivatkozott. A felek egyező nyilatkozata értelmében azonban ettől nagyságrendileg jóval több munkavállaló dolgozik a felperessel azonos munkakörben. Mindebből következően a felperes által ellátható, teljesíthető munkafeladatok nem szűntek meg, csak annak mennyisége csökkent le.

[24] A fentiekre figyelemmel az Mt. 146. § (1) bekezdésében foglalt kivételt engedő szabály hiányában jogellenesnek minősült a kereseti kérelemmel érintett munkáltatói intézkedés, ezért helytállóan kötelezte az elsőfokú bíróság - az összecszerűségében nem vitatott – elmaradt munkabér megfizetésére az alperest. Ugyanakkor a bíróságnak abban a kérdésben nem kellett állást foglalnia, hogy a gazdasági nehézségek hatásait az alperesnek milyen módon kellett volna kezelnie, ezért az indokolás részeként e körben kifejtetteket, így az elsőfokú ítélet [43] bekezdését mellőzi a másodfokú bíróság a felülbírált határozatból.

[25] Az alperes által hivatkozott Európai Bizottság 2020/C 89 I/01 számú közleményével kapcsolatosan az alábbiakra mutat rá a másodfokú bíróság. A közlemény kizárólag az 1. pontban felsorolt utasjogi jogszabályokra ad értelmező iránymutatást a COVID 19 járvánnyal kapcsolatban, a 2.3. pontjában kifejezetten rögzíti, hogy csak az utasok jogaira vonatkozóan az Unió által elfogadott szabályok értelmezésével foglalkozik, az egyedi nemzeti intézkedésekkel azonban nem. Mindezek okán az utasok kártérítési jogához kapcsolódó, a járatotlésekkel összefüggésben adott iránymutatások sem eredményezhetik az alperes megalapozott hivatkozását a vis maior helyzet fennállására a perbeli esetben. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felperes alapbérének megvonására az Mt. 146. § (1) bekezdésében foglalt feltételek fennállásának hiányában az alperesnek jogszerű lehetősége nem volt.

[26] A fentiekre tekintettel a másodfokú bíróság a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

Záró rendelkezések

[27] A felperes másodfokú perköltségigénnyel nem élt, ezért a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján e körben mellőzte a határozathozatalt a másodfokú bíróság.

[28] A pereszes alperes az Itv. 46. § (1) bekezdése szerinti mértékben köteles a Pp. 102. § (1) bekezdése alapján a másodfokú eljárással felmerült illeték viselésére.

Budapest, 2022. június 9.

dr. Orosz Andrea s.k.
s.k.
a tanács elnöke

dr. Szalai Beatrix s.k.
előadó bíró

dr. Laczó Adrienn Lilla
bíró